

EFLATUN CEM GÜNEY’İN MASALLARINDA DEVLER VE DEV YARATIKLAR

GIANTS AND GIANT CREATURES ON THE TALES OF EFLATUN CEM GÜNEY

Hayrettin İVGİN*

Öz

Masallar, bir anlatı türüdür. Halkın ortak yaratisının bir ürünüdür. Kuşaktan kuşağa aktarılan, sözlü geleneğin bir ürünü olan bu türde; cin, dev, peri, ejderha vb. olağanüstü yaratıklar ile olağanüstü olaylar, tekerlemeler ve gerçek dışı kahramanlar yer almaktadır.

Sözlü gelenekte, büyükler için üretilmiş olmakla birlikte, daha çok çocuklar için söylenen ve yazıya geçirilen bu tür; dünyanın bütün edebiyatlarında ve kültürlerinde vardır.

Eflatun Cem Güney bir folklorist ve halk kültürü derlemecisidir. Halk efsaneleri, halk hikâyeleri, halk fıkraları, halk şairleri monografik çalışmaları, halk türküleriyle ilgili çalışmaları, halk kültürü konusunda araştırma-inceleme kitapları ve antolojileri, halk eğitimle ilgili eserleri bulunmaktadır.

Masal ve efsanelerde yaratılışı insana benzeyen, fakat yapı olarak çok büyük ve güçlü varlıklara “dev” denir. Farsça “div” kelimesinden dilimize girmiştir. Bazı masal ve efsanelerde bunlar kişiliktir. Çok iri, çok güçlü ve korkunç görümlü olarak anlatılmaktadır.

Devler, Türk folklorunda ve masallarında önemli bir yere sahiptir. Onlar iri yarı, güçlü, insan azmanı birer yaratık olarak düşünülmüştür. Yaşayışları insan gibidir. Erkeği ve dişisi vardır. Evlenirler, hatta çocukları da olur. Ülkeleri Kaf Dağı’nın ardındadır. Türk masallarında kahramanların yolu devler ülkesine düşebilir. Ama akıllarını kullanarak, saf ve aptal yaratılıştaki devlere karşı zafer kazanırlar veya ellerinden kurtulurlar.

Eflatun Cem Güney’in bazı masallarında devler bulunmaktadır. Sadece Türk masallarında niteliklerini belirlediğimiz devler değil, ejderha ve canavarlar da bulunur. Bu ejderha ve canavarlar da normalden büyük ve korkunç varlıklardır.

Bu makalede, Eflatun Cem Güney’in çeşitli yıllarda kaleme aldığı; Üç Turunçlar, Kanturalı, Congolos Baba, İncili Yorgan, Emlik Kuzu, Zümrütanka, Oğuz Efsanesi, Tepegöz, Çiçek Kızla Çiğdem Kardeş, Ağlayan Nar Gülen Ayva, Bir Varmış Bir Yokmuş, Yiğitler Yiğidi Musacık adlı masallarındaki devlerin masallar içinde nasıl yer aldığı anlatılmaktadır.

* Halk Bilimi Araştırmacısı-Yazar. Ankara/TÜRKİYE

Eflatun Cem Güney, Türk masallarını sevdiren, onlara değer verdiren, kalemıyla okunabilir hale getiren bir kişiliktir. Masalların eğitici, öğretici yanını öne çıkarmayı bilen bir yazar olmuştur. Dünya masallarında olduğu gibi Türk masallarında da fantastik olaylar, olağanüstü kahramanlar, güçler, cinler, periler, devler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eflatun Cem Güney, Türk masalları, devler, Türk halk kültürü, masal kitapları.

Abstract

Tales are types of expression. It is a joint product of the folk. Transmitted from generation to generation in this kind of a product of oral tradition; goblin, giant, fairies, dragons and so on. Once in tales extraordinary events and extraordinary creatures, rhymes and unreal heroes are located.

In the oral tradition, but is intended for adults, and these are passed to said article for more children; There are all literature and culture in the world.

Eflatun Cem Güney is a folklorist and a kind of folk culture collector. He has works on folk legends, folk tales, folk jokes, folk poets of monographic studies, studies of folk songs, folk culture research and investigation on the books and anthologies and public education.

Tales and legends are in the creation of human-like, but the structure is very large and powerful presence as is called "giant". It has entered our language from the Persian word "div". In some tales and legends they look like human. They are described very large very strong and scary looking.

Giants have an important place on Turkish folklore and tales. They are considered to be big, powerful and a creature of the spanker. Their life are like humans. There are male and female. They get marry, and even they have children. Countries are behind the Mount Qaf. In Turkish tales, the heroes can fall into the giant country. But using their minds, pure and gain victory against the stupid giant of creation, or they get rid of their hands.

In some tales of Eflatun Cem Güney there are some giants. Turkish tales not only determine the properties of the giants we located also dragons and monsters too. These dragons and monsters are really bigger than normal and scary being.

In this article for Eflatun Cem Güney's tales which are mentioned about giants on these stories: "Üç Turunçlar/Three oranges", "Kanturalı", "Congolos Baba/Congolos Father", "İncili Yorgan/quilt with Pearls", "Emlik Kuzu", "Zümrütanka/Phoenix", "Oğuz Efsanesi/The legend of Oghuz", "Tepegöz", "Çiçek Kızla Çiğdem Kardeş/Flower Girl and Judy Sister", "Ağlayan Nar Gülen Ayva/Crying Pomegranate Smiling Guince", "Bir Varmış Bir Yokmuş/One Upon a Time", "Yiğitler Yiğidi Musacık/Brave and Valiant Moses".

Eflatun Cem Güney is a personality which endears the Turkish tales, gives them value, makes it readable with pen. He showed people educated and instructive the parts of tales. As the fantastic events occurred in world of fairy tales, extraordinary heroes, power, elves, fairies, giants are existed in Turkish tales as well.

Keywords: Eflatun Cem Güney, Turkey tales, giants, Turkish folklore, fairy tale books.

Masallar, bir anlatı türüdür. Halkın ortak yaratısının bir ürünüdür. Kuşaktan kuşağa aktarılan, sözlü geleneğin bir ürünü olan bu türde; cin, dev, peri, ejderha vb. olağanüstü yaratıklar ile olağanüstü olaylar, tekerlemeler ve gerçek dışı kahramanlar yer almaktadır.

Sözlü gelenekte, büyükler için üretilmiş olmakla birlikte, daha çok çocuklar için söylenen ve yazıya geçirilen bu tür; dünyanın bütün edebiyatlarında ve kültürlerinde vardır.

Eflatun Cem Güney bir folklorist ve halk kültürü derlemecisidir. Halk efsaneleri, halk hikâyeleri, halk fıkraları, halk şairleri monografik çalışmaları, halk türküleriyle ilgili çalışmaları, halk kültürü konusunda araştırma-inceleme kitapları ve antolojileri, halk eğitimle ilgili eserleri bulunmaktadır. Ayrıca şairdir de, yayımlanmış “Matem Sözleri” adlı şiir kitabı vardır. Atatürk ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili kitapları da yayımlanmıştır. Ama Eflatun Cem Güney, özellikle tanındığı ve adının yaygınlaştırdığı edebiyat türü, Türk Masallarıdır. Bundan dolayıdır ki kendisine “Masal Babası” unvânı uygun görülmüştür. İki defa uluslararası ödül verilmiştir.

Hans Christian Andersen Medal Kurumu, çağdaş masal yazarları içinde 1953 yılında yayımlanan Açıl Susam Açıl adlı masal kitabından dolayı 55 milletin katıldığı seçmelerde 11 kitaptan oluşan şeref listesi içinde yer aldı. Bu 11 eser arasında Eflatun Cem Güney de bulunuyordu. Bu nedenle 1960 yılında bu kurum; Eflatun Cem Güney’e Andersen Payesi Şeref Diploması ve Dünya Çocuk Edebiyatı Sertifikası verdi.

Ayrıca 1958 yılında yayımladığı Dede Korkut Masalları adlı kitabıyla bu uluslararası kuruluş tarafından yeniden 1960 yılında ödüllendirilmiştir. “Dünya Çocuk Edebiyatının En Mükemmelini Yazan Masalçı” olarak seçilmiş ve Şeref Diploması verilmiştir.

Onun Nar Tânesi (Bu Toprağın Masalları I, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1946) adlı masal kitabının Ön Sözüne şöyle başlıyor.

“Bu toprağın da bir masal dünyası var; uçsuz, bucaksız bir dünya bu! Keloğlanı da içine alır, Koroğlunu da. Peri kızını da içine alır, Dev Anasını da....Seni de içine alır, beni de...”

Masallardaki Devler

Masal ve efsanelerde yaratılışı insana benzeyen, fakat yapı olarak çok büyük ve güçlü varlıklara “dev” denir. Farsça “div” kelimesinden dilimize girmiştir. Bazı masal ve efsanelerde bunlar kişiliktir. Çok iri, çok güçlü ve korkunç görümlü olarak anlatılmaktadır.

Zerdüş dinine ait metinlerin tümüne veya eski Perslerin, Zerdüş’t’e atfedilen kutsal kitaplarına Avesta adı verilir. Avesta’da “*daeva*”, klasik Hint dilinde “*dêvâ*”, Pehlevî dilinde “*dîv*” olarak telaffuz edilir. Aslında eski İran’da bazı tanrılar için “*div*” adı kullanılırdı. Hatta “*düşman tanrılarının adı*” olarak kabullenirdi. Uzun zaman böyle olmakla birlikte giderek Ehrimen’e bağlı bütün güçler ve kötü yaratıklar “*dîv*” olarak adlandırıldı. Avesta’da ve Mazdiyesnâ dini edebiyatında; Ehrimen bütün devler, cadılar, cinler, perilerin önderi ve Ahura Mazda’nın en büyük düşmanıdır. Tüm kötülüklerin, pisliklerin, olumsuzlukların, anlaşmazlıkların, kavgaların, karanlık işlerin, bilgisizliğin ve zulmün kaynağı bu Ehrimen’e bağlı kötü yaratıklardır, yani devlerdir.

Doğu mitolojisinde, masal ve efsanelerinde; “*Govl*” adı verilen ve her şekile girebilen, insanları isimleriyle çağırıp öldüren ve yiyen kötü devler; yarı insan görünümünde yaratık olan, bir eli, bir ayağı, bir kulağı, bir gözü olan, tek ayak üstünde sıçrayarak gezen “*Nesnâs*” adlı *dîv-i merdom* olarak da bilinen devler; Mâzenderân’daki devlerin en büyüğü olan, beyaz tüylü, kanı büyülu olup *Dîv-i sefûd* olarak bilinen “*Beyaz Dev*” adlı devler; insanları aldatmasıyla bilinen *Dîv-i Neng* adlı devler yer almaktadır.

Yunan mitolojisinde devler; toprağı (Gaia) bereketli kılan Uranos’un kanından doğarlar. Bunlar yenilemez ve altedilemez gücü sahiptir. Öldürülmeleri için bir tanrı ile bir insanın birlikte hareket etmesi gerekir. Bunların yüzer eli vardır, ayakları korkunç bir yilandır. Bu devler Tanrılar Tanrısı Zeus’un Olimpostaki dağa kadar çıkmışlardır. Herakles, Zeus ile

işbirliği yaparak bunların üzerine yıldırımlar, oklar atarak yenmiştir. Devlerin attığı taşlardan denize düşenler ada, toprağa düşenler birer dağ olmuştur.

Gelelim Türk folklorunda ve masallarındaki devlere....Türk masallarında önemli bir yere sahiptir devler. İri yarı, güçlü, insan azmanı birer yaratık olarak düşünülmüştür devler. Yaşayışları insan gibidir. Erkeği ve dişisi vardır. Evlenirler, hattâ çocukları da olur. Ülkele-ri Kaf Dağının ardındadır. Türk masallarında kahramanların yolu devler ülkesine düşebilir. Ama akıllarını kullanarak, saf ve aptal yaratılıştaki devlere karşı zafer kazanırlar, veya ellerinden kurtulurlar. İnsan yiyen devler vardır ama bunlar akıllı insanları ve uykuda olmayan yani uyanık olanları yemezler. Masal kahramanları bunu bildikleri için masallarda hiç uyumazlar ve dev tarafından yenilmekten kurtulurlar. Devlerin erkekleri gündüz işe gider, dev anaları da evde kalırlar. Bu dev anaları, kocası dev adam için ve dev çocukları için yemek hazırlarlar, ev işi yaparlar. Masal kahramanı ise bir fırsatını kollar, bu dev anaların memesine sarılır ve süt emmeye başlar. Bu sebeple masal kahramanı dev anasının “oğulluğu” olur. Dev anası artık bu oğulluğunu dev adamdan kurtarır, ona yardımcı olur. Masal kahramanları dev adamların sarayına bile girer, onun kaçırdığı peri padişahının kızını veya masumları kurtarır. Türk masallarında devlerin çoğunun bir dudağı yerde bir dudağı göktedir.

Eflatun Cem Güney’in Masallarında Devler

Eflatun Cem Güney’in bazı masallarında devler bulunmaktadır. Sadece Türk masallarında niteliklerini belirlediğimiz devler değil, ejderha ve canavarlar da bulunur. Bu ejderha ve canavarlar da normalden büyük ve korkunç varlıklardır. Bu yazımızla; devlerin; Eflatun Cem’in hangi masallarında olduğuna dair tespitte bulunacağız.

A. Üç Turunçlar Masalı

Bu masalın kahramanı padişahın oğlu şehzadedir. Yetimin birinden “üç turunçların derdine” düşesin diye beddua alır. Beddua tutar. Şehzade üç turunçları bulmak için yollara düşer. Devler ülkesine gelir. Dev onu yakalar, eve getirir. Şehzade dev anasının memesine yapışır, sütünü emer. Dev anasının oğulluğu olur. Dev anası kendisine yardımcı olur. Üç turunçları nasıl bulacağını anlatır. Dev anasının dediklerini uygulayarak üç turunçları bulur. Bu arada üç turunçları bekleyen dev ejderhayı öldürür. Üç turuncu dalından koparır. Her birisi birer güzel kız olur. İki tanesi uçar kaybolur. Diğer kuşa dönüşür. Çirkin bir kız, kendisini turunç güzeli olarak şehzadeye tanıtır ve onu kandırır ve evlenir. Asıl turunç güzeli, bir kadının yardımıyla kız haline gelir ve şehzadeye kavuşur.

B. Kanturalı Masalı

Kanturalı masalı, aslında Dede Korkut Hikâyeleri içerisinde bir boydur. Eflatun Cem Güney, Dede Korkut hikâyelerini masal olarak değerlendirmiş ve 12 boydan bazılarını masal biçiminde düzenleyerek yayımlamıştır.

Bu masalda, dev yoktur, ama üç canavar vardır. Bu üç canavar da dev boyutlarındadır. Kanlı Koca oğlu Kanturalı, Selcan Hatun’la evlenmek için bu dev cüsseli üç canavarı yenmesi gerekir. Kanturalı üç dev canavarla çarpışır ve onları yok eder. Kanturalı ile Selcan masal içinde dövüş ederler. Ama sonuçta Kanturalı, Selcan Hatun’la evlenir.

C. Congolos Baba

Bu masalda, Keloğlan bir dev canavarla çarpışır. Keloğlan bir dereye su içen ceylanı takip eder. Ceylan bir küheylan (at) olur. Onu da takip eder. Yolda bir konağa rastlar, konağın içinde gergef işleyen bir güzeli görür. Ona aşık olur. Bu kız, padişahın kızıdır. Ama Congolos adlı dev canavarın esiridir. Dev canavar Keloğlanı yakalar, yemek ister. Keloğlan, aklını kullanarak dev canavardan kurtulur. Dev canavarı kendi oyunları ile yener ve padişahın kızını kurtarır. Kızı padişaha götürür. Padişah da kızını Keloğlan’a vererek evlendirir.

D. İncili Yorgan

Üç erkek kardeş evlenecek eş bulmak üzere yola çıkarlar. Yolda karşılarına bir dev çıkar. Devin tarlasını hayır olsun diye biçerler. Dev de buna karşılık, kardeşlerden en küçük olan Mıstık'ın eline bir not yazarak verir. Notu dev anası olan karısına yazmıştır. Notta, aslında Mıstık'ın bir yem olarak gönderildiği yazılıdır. Mıstık bunu anlar ve notu yolda değiştirir. Notu, devin karısından kızarmış bir kuzu istediği şeklinde değiştirir. Kuzuyu dev ve kardeşleri birlikte yerler ama dev bu duruma çok kızar. Dev onları evine davet eder. Ama üç kardeş, devin evinde esir olan üç prensesi kurtararak kaçarlar. Kızların babası Padişah, üç prensesi bu üç kardeşle evlendirmek isterler. Ama Mıstık'ın evleneceği küçük prensese, iki ağabey de göz koyarlar ve Mıstık'ı aradan çıkarmak isterler.

Büyük kardeş, Mıstık'tan incili yorganı devin mağarasından getirmesini, ortanca kardeş de şimşektaşını getirmesini isterler. Mıstık hepsini yerine getirir. Mıstık evleneceği küçük prensese bir kuş getirir. Dev, diğer iki kardeşe beddua etmiştir. Üç kardeş üç prensesle evlenirler. Ama iki büyük kardeş karılarıyla odalarından çıkamazlar, çünkü devin bedduası vardır. Ama Mıstık devin beddualarını da çözer ve onları kurtarır.

E. Emlik Kuzu

Bu masal, bundan önceki İncili Yorgan masalının bir varyantıdır. Aynı olaylar bunda da olur. Bu masalda küçük kardeşin adı Mıstık değil, Gül Ali'dir. Ancak bu masalda, devin elinde tutsak olan üç kızı kurtardıktan sonra sihirli ırmağın ötesine geçemeyen devlerden kurtulmaları ve bu kızlarla evlenmeleriyle masal bitmektedir.

F. Zümrütanka

Bir padişahın bahçesinde bir elma ağacı varmış. Bu elma ağacı, yılda üç elma verirmiş. Ama bu elmaları yedi başı bulunan bir dev gelir alır gidermiş. Aslında bu elmalar sihirliymiş. Padişah rüyasında bunu görmüş. O yıldan sonraki üç yıl daha bu elma ağacı elma verecek ve bir daha vermeyeceğini de öğrenmiş rüyasında. Padişahın büyük oğlu birinci yıl elmaları devden kurtarmak istemiş ama dev onu korkutmuş elmaları almış, gitmiş. İkinci yıl ortanca prens elmaları beklemiş, dev onu da korkutmuş ve elmaları koparıp almış. Üçüncü yıl, küçük prens devi bekler ve devi yaralar. Ama dev elmaları da yanında götürmüş. Üç kardeş yaralı devin peşine düşmüşler. Dev bir kuyuya saklanmış. Üç kardeş sırayla bu kuyuya girmişler ama büyük ve ortanca prensler devin elinden elmaları alamamışlar. Ancak küçük prens kuyuya inerek sihirli üç elmayı almış. Devin de yedi başını keserek öldürmüş. Meğerse o üç elma çok güzel kızlarmış. Yukarıdan ip sarkıtarak kızları tek tek kuyudan çıkarmışlar. Küçük prensin kardeşleri son kız çıkınca ipi yukarı çekip onu kuyuda bırakmışlar. Kuyunun dibinde bir kara koyun ortaya çıkmış, küçük şehzadeyi yedi kat yerin dibine götürmüş. Orada bir kadından su istemiş ancak kadın su vermemiş. Meğer suyun başını bir dev tutuyormuş. Bu dev yılda bir suya karşılık can istiyormuş. O gün sıra yer altı padişahının kızımda imiş. Küçük şehzade bu kızı kurtarmış, devi de ortadan kaldırmış. Ayrıca Zümrütankanın yavrularını da bir yilandan kurtarmış. Zümrütanka da onu sırtına bindirerek yeryüzüne çıkarmış. Bir kuyumcunun yanında çırak olarak çalışmaya başlamış. Sonuçta kuyudan kurtardığı üç kıza üç kardeşin evliliği söz konusu olmuş. Küçük kız, iki büyük kardeşlerin istemelerine rağmen onlarla evlenmemiş. Ancak, bir kuş uçurmuşlar, bu kuş kimin başına konarsa onunla evleneceğini söylemiş. Kuş, küçük şehzadenin başına konmuş. Her şey artık anlaşılmış ve padişah tahtını, tacını küçük şehzadeye bırakmış, dünya güzeli küçük kızla evlenmiş. Küçük kral, kardeşlerini de affetmiş. Mutlu bir ömür sürmüşler.

G. Oğuz Efsanesi

Bu adından da anlaşıldığı üzere bir efsanedir, masal değildir. Ancak Eflatun Cem Güney, bazı halk hikâyelerini, efsanelerini ve destanları masal olarak değerlendirmiş ve masal

kitapları içinde yer vermiştir. Oğuz Efsanesini de Dede Korkut Masalları adıyla yayımladığı kitabının içine son masal olarak koymuştur.

Oğuz Efsanesinin kahramanı Oğuz Kağan; su başını tutmuş olan, yedi başlı dev canavarı öldürmektedir. Oğuz Kağan Efsanesi çok bilindiği için epizotlarını yazmayı gereksiz görüyorum.

H. Tepegöz Masalı

Bu masal da Dede Korkut Hikâyelerinden bir boydur. Uruz Koca'nın oğlu olan ve Dede Korkut'un adını koyduğu Basat'ın Tepegöz'ü nasıl tepelediği ve öldürdüğü bu masalda anlatılır. Tepegöz, bir pınar başını tutmuş acayip dev bir mahluktur. Vurdukça büyüyen bir canavardır. Basat'ın babası Uruz Koca onu küçük bir yaratık iken bulur, evine götürür. Alnında tek gözü olduğu için Tepegöz adını verirler. Ancak bu yaratık büyüdükçe canavarlaşır, ne süt dayanır, ne et dayanır. Büyüyünce kervanların önünü keser, mala-cana zarar verir. Bir çok koç yiğiti de tepeler. Tepegöz, Oğuz ilinden her gün altmış adamı yiyeceğini belirterek, yemek pişiren iki de aşçı ister. Dede Korkut devreye girer, Tepegöz'le anlaşır. Ona her gün iki adam ve beşyüz koyun göndereceklerini söyler. Basat o sıralar gurbettedir. Döndüğünde durumu öğrenir. Hatta kardeşi Selçuk da Tepegöz'e yem olmuştur.

Basat, Tepegöz'ü öldürmeye karar verir. Kılıcını, hançerini ve diğer silahlarını kuşanır. Tepegöz'ün yanına varır. Ancak Tepegöz onu yakalar ve çizmesinin içine sokar. Aşçılarına da bunu pişirmelerini ister. Ama Tepegöz çizmeyi hançerleriyle keserek kurtulur. Aşçılardan Tepegöz'ün en hassas ve zayıf yerinin alnındaki gözü olduğunu öğrenir. Hançerini ateşte kızdırarak Tepegöz'ün tek gözüne bir saldırı da saplar. Tepegöz şaşırır ama gözü görmez olur. Mağaranın içinde Tepegöz'ü el yordamıyla aramaya başlar. Ancak Basat'ı bulamayınca af diler, yalvarır. Koyun postuna bürünüp koyunlar arasında saklanan Basat, onun sihirli yüzüğünü ister. Basat ortaya çıkar çıkmaz Tepegöz ona saldırır. Basat zor kurtulur. Tepegöz'ün kılıcı mağarada asılıdır. Tepegöz'ü ancak bu kılıç öldürebilir. Basat ok atarak kılıcı tavandan düşürür, eline alır. Basat bu kılıçla Tepegöz'ün kafasını kopararak öldürür.

I. Çiçek Kızla Çiğdem Kardeş

Arangu adlı acımasız bir baba, daha önceki evliliğinden olan Çiçek kızla, Çiğdem oğlanın başına, bir üvey anne getirir. Yalangu adlı bu kötü ve zalim üvey anne; çocukları istemez. Onların evden atılmasını ister. Baba Arangu çocukları alır ve bir ormana götürür, onları da orada bırakır. İki kardeş ormanda yaşamaya başlarlar. Bir gün bir dev anasına rastlarlar. Çiğdem kardeş ve Çiçek kız hemen dev anasının memesine yapışırlar ve sütünü içmeye başlarlar. Artık ikisi de dev anasının "oğulluğu" olurlar. Kötü dev Kara dev onlara zarar vermek isteyince, Dev anası çocuklara verdiği Kantaşıyla Kara devi öldürmelerini ister., çocuklar aynen öyle yaparlar.

Masal'ın bundan sonrası çok değişiktir. Çiğdem kardeş geyik pınarından su içer, geyik olur. Çiçek kız ayağına diken batan bir kurda yardım eder ve kurt onlara üç tüy verir. Üçok Boyunun padişahın oğlu, Çiçek kızı görür ona aşık olur. Çiçek kız ağaca çıkmıştır. Kimse-ler indiremez. Arangu baba ile üvey ana Arangu şehzadeye yardım teklif edip Çiçek kızı ikna etmek isterler. Çiçek kız, kurdun verdiği bir tüyü rüzgara bırakır. Kurtlar gelir. Çiçek'i öldürmeyi planlayan Arangu ve Yarangu'yu götürür ve uzaklaştırırlar. Çiçek kız ağaçtan iner, Şehzadeyle evlenir. Geyik kılığındaki Çiğdem kardeş, kurtların verdiği tüy sayesinde tekrar insana dönüşür.

J. Ağlayan Nar Gülen Ayva

Bir Yörük beyi birini üzmüş. O da ona "Ağlayan nar ile gülen ayvanın derdine düşesin" diyerek beddua etmiş. Bu bedduanın derdine düşmüş Yörük beyi, ağlayan narı ve gülen ayvayı aramaya çıkmış. Bir süre maceralı yolculuktan sonra, bir çobandan ağlayan nar

ve gülen ayvanın yerini öğrenmiş. Yörük beyi o yere varınca, yedi başlı dev canavarın ağlayan nar ve gülen ayvayı beklediğini görmüş. Ama bu yedi başlı dev canavarı öldürmeyi başarmış. Ağlayan nar ve gülen ayvayı almış. Meğerse bu bir peri kızymış. Yörük beyi bu kızla evlenmiş ve mutlu bir hayat sürmüştür.

K. Bir Varmış Bir Yokmuş

Bu masal, Çiçek kızla, Çiğdem kardeş masalının bir varyantıdır. Üvey anneleri, çocukların babalarını kandırarak ormana götürür. Çocuklar ormanda dev anasının memelerine yapışarak sütü içerler ve onun “oğulluğu” olurlar. Kara devi, dev anasının verdiği Kantaşıyla öldürürler. Çiçek kız ayağına diken batmış kurda yardım eder. Kurt bu iyiliğe karşı onları güzel bir yere götürür. Orada bulunan bir padişah bu iki çocuğu yani Çiçek kızla, Çiğdem oğlanı evlatlık edinir. Bundan sonraki hayatları mutluluk içinde geçer.

L. Yiğitler Yiğidi Musacık

Musacık, gurbete çıkar. Yolda su arar ama bulamaz. Susuzluktan bayılır. Yaşlı bir kadin onu evine alır. Musacık kadından su ister. O memlekette suyun başını bir dev ejderhanın tuttuğunu öğrenir, o sebeple susuzluk çekilmektedir. Bu dev ejderha yılda bir kez halka su vermektedir. Ancak her su verişte bir kurban istiyormuş. O gün, padişahın kızı dev canavara kurban olarak verilecektir. Musacık durumu öğrenince dev canavarı öldürmek ister. Dev canavarı ok yağmuruna tutar ve onu yere serer. Halkı suya kavuşturur, padişahın kızını da ölümden kurtarır. Evlenirler ve mutlu bir hayat sürerler.

Kahramanı Dev ve Dev Canavar olan Masallarla İlgili Açıklamalar

Üç Turunc Masalı: Bu masal; (*Evvel Zaman İçinde, Varlık Yayınları Çocuk Klasikleri Serisi, İstanbul 1957*) kitabın içinde bulunan 7 masaldan birisidir. 40 sayfadır.

Kanturalı Masalı: Bu masal, daha doğrusu bu boy (hikâye); (*Dede Korkut Masalları, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1958*) kitabın içinde bulunan 7 masaldan birisidir. 32 sayfadır. Bu masal ilk defa (*En Güzel Türk Masalları, Varlık Yayınları, İstanbul 1948*) adlı kitapta yer almıştır.

Congolos Baba: Bu masal; Doğan Kardeş Yayınları içinde Bu Toprağın Masalları VII başlığı altında; (*Açıl Sofram Açıl ve Congolos Baba, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1948*) adlı kitabın içinde yayımlanmıştır. İki masal bir aradadır. 16 sayfalık bir masaldır.

İncili Yorgan: Bu masal; (*Evvel Zaman İçinde, Varlık Yayınları, İstanbul 1957*) kitabında bulunan 7 masaldan birisidir. 32 sayfadır.

Emlik Kuzu: Bu masal 7 sayfa olup İncili Yorgan adlı masalın kısaltılmışıdır. Bu masal; (*Emlik Kuzu ve Altın Gergef, İtimat Kitabı Yayınları, İstanbul 1970*) yayını arasındadır. İki masal bir aradadır.

Zümrütanka: Bu masal; (*Gökten Üç Elma Düştü, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1960*) adlı kitapta yer almıştır. İlk defa yine Doğan Kardeş Yayınlarının Bu Toprağın Masalları VI başlığı altında yayımladığı Zümrütanka adlı kitapta yer almıştır. 34 sayfalık bir masaldır.

Oğuz Efsanesi: Bu efsane, (*Dede Korkut Masalları, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1958*) adlı kitabın içinde yer almıştır. 13 sayfadır.

Tepegöz Masalı: Bu masal daha doğrusu bu boy (hikâye); (*Dede Korkut Masalları, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1958*) adlı kitabın içinde yer almıştır. 30 sayfalık bir masaldır.

Çiçek Kızla Çiğdem Kardeş: Bu masal; (*Az Gittim Uz Gittim, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1962*) adlı kitabın içindedir. 7 masalla birlikte yayımlanmıştır. 26 sayfadır.

Ağlayan Nar Gülen Ayva: Bu masal; (*Ağlayan Nar Gülen Ayva ve Yalancının Muamu, İtimat Kitapevi Yayını, İstanbul 1969*) kitabın içinde bulunan iki masaldan birisidir. 12 sayfadır.

Bir Varmış Bir Yokmuş: Bu masal, Çiçek Kızla, Çiğdem Kardeş masalının bir varyantı, hattâ küçültülmüş bir halidir. 8 sayfalık bir masaldır. Masal; (*Tellerinde Bülbüller Şakiyan Saz ve Bir Varmış Bir Yokmuş, İtimat Yayınları, İstanbul 1971*) adlı iki masalın bir araya getirildiği kitapta bulunmaktadır.

Yigitler Yiğidi Musacık: Bu masal; (*Yiğitler Yiğiti Musacık, İtimat Kitabevi Yayını, İstanbul 1972*) adlı kitabın içinde yer alıyor. Kitabın içinde bir masal daha bulunmaktadır. 8 sayfalık bir masaldır.

Sonuç

Eflatun Cem Güney, Türk masallarını sevdiren, onlara değer verdiren, kalemiyle okunabilir hale getiren bir kişiliktir. Masalların eğitici, öğretici yanını öne çıkarmayı bilen bir yazar olmuştur. Dünya masallarında olduğu gibi Türk masallarında da fantastik olaylar, olağanüstü kahramanlar, güçler, cinler, periler, devler bulunmaktadır.

Bu tebliğimizde Eflatun Cem Güney'in yayımladığı masallar gözden geçirilmiş, devlerin dev cüsseli canavarların bulunduğu masallar tespit edilmiştir.

Buna benzer çalışmalar, bu masalların içinde bulunan kahramanlar ve öğelerle ilgili olarak da yapılabilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

A. Kitaplar

1. Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU, *Eflatun Cem Güney*, Kömen Yayınları: 118, Konya-2014 (Mayıs)
2. Selim EMİROĞLU-Ramazan ÇİFTLİKÇİ-Kemal DENİZ, *Eflatun Cem Güney/Masal Babası*, 3. Baskı, Malatya-2011 (Mart)
3. N. Yücel MUTLU, *Masal Babası/Sivaslı Eflatun Cem Güney*, Burûciye Yayınları-Sivas Belediyesi Başkanlığı Kültürel ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Ankara-2011

B. Yazılar

1. İhsan HİNÇER, “Jübilesi Dolayısıyla Eflâatun Cem Güney”, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı: 276, Temmuz 1972, Yıl: 23, Cilt: 14, s. 6351-6353
2. Vehbi Cem AŞKUN, “Hocam Eflatun Cem Güney”, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı: 279, Ekim 1972, Yıl: 24, Cilt: 14, s. 6448-6449

C. Eflatun Cem Güney Masal Kitapları

Yazımızı hazırlarken yararlandığımız Eflatun Cem Güney'in masal kitaplarının neler olduğu metnin içinde yer verilmiştir.